

Nad. 28.04.2011v.
Solec Kujawski, 26.04.2011 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. J.Ch. Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: T Z
 ul.

reprezentowany przez:
radcę prawnego Beatę Żurek
MINOS Kancelaria Radcy Prawnego Beata Żurek
ul. Zbożowa 2/2
86-050 Solec Kujawski
nr wpisu Bd-1089

SKARGA KONSTYTUCYJNA

o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 4 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. z 2009 r., Nr 97, poz. 800)

W imieniu skarżącego (pełnomocnictwo w załączeniu), wnoszę o stwierdzenie, że art. 4 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. Nr 97, poz. 800) w zakresie w jakim przepis ten nie uwzględnia w wymaganym 20-letnim stażu pracy nauczyciela praktycznej nauki zawodu zatrudnionego w szkole przed 1999 r., pracy nauczycielskiej wykonywanej przed 1999 r. na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w innych jednostkach niż wskazane w art. 2 pkt 1 tej ustawy, jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji oraz art. 67 ust 1 w związku z art. 32 Konstytucji.

UZASADNIENIE

I. Stan faktyczny sprawy

Skarżący był zatrudniony od lutego 1989 r. do września 1995 r. w Z w S na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu, a następnie od września 1995 r. do sierpnia 2009 r. w Zasadniczej Szkole Zawodowej w S jako nauczyciel praktycznej nauki zawodu. Z dniem sierpnia 2009 r. T Z rozwiązał stosunek pracy i września 2009 r. złożył wniosek o przyznanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Udokumentował ponad 30 lat ogólnego stażu pracy. Osiągnął wymagany wiek – w chwili składania wniosku miał 56 lat. Ostatnim miejscem zatrudnienia skarżącego była szkoła tj. jednostka wymieniona w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (wymóg określony w art. 3 tej ustawy).

Będąc instruktorem praktycznej nauki zawodu skarżący pracował w warsztatach szkolnych i uczył młodzież uczęszczającą do Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Jako instruktor pracował w pełnym wymiarze godzin wymaganym dla nauczyciela. Po zatrudnieniu go przez szkołę jako nauczyciel, pracował w tym samym miejscu tj. w warsztatach szkolnych, wykonywał te same obowiązki - nauczał zawodu i uczył tę samą grupę uczniów tj. uczniów Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Decyzją z dnia .11.2009 r. ZUS Oddział w B odmówił przyznania skarżącemu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego (znak). Podstawą odmowy było stwierdzenie, iż Z w S

nie są jednostką wymienioną w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. W związku z tym w oparciu o art. 4 tej ustawy organ uznał, że ubezpieczony nie udowodnił 20 lat pracy w jednostkach wymienionych w art. 2 pkt 1 ustawy. Skarżący odwołał się do Sądu Okręgowego w B , który wyrokiem z dnia kwietnia 2010 r. (sygn. akt

), oddalił odwołanie. Podstawę prawną wyroku stanowiły art. 3 i 4 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Sąd stwierdził, że Z nie jest jednostką wymienioną w art. 2 pkt 1 w/w ustawy i dlatego nie można zaliczyć stażu pracy w tej jednostce do wymaganego 20-letniego stażu pracy, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2. Ubezpieczony złożył apelację do Sądu Apelacyjnego w G (sygn. akt), który wyrokiem z dnia grudnia 2010 r. oddalił apelację powoda. Podstawą oddalenia było stwierdzenie, iż Z nie jest jednostką wskazaną w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Sąd orzekał w oparciu o art. 3 i 4 w związku z art. 2 pkt 1 oraz na podstawie art. 2 wskazanej ustawy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny i został doręczony pełnomocnikowi powoda dnia 28 stycznia 2011 r. Wprawdzie w sprawie wniesiono skargę kasacyjną, jednak przysługujące

powodowi środki odwoławcze zostały wykorzystane.

Ustalony stan faktyczny sprawy był bezsporny, co znajduje potwierdzenie w uzasadnieniach orzeczeń wydanych w sprawie.

II. Naruszone prawa konstytucyjne jednostki i określenie sposobu ich naruszenia

Wydane orzeczenia naruszyły prawo skarżącego do równego traktowania i niedyskryminowania go, które wynikają wprost z art. 32 Konstytucji. Ponadto naruszone zostały zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa oraz sprawiedliwości społecznej wynikające z art. 2 Konstytucji. Poprzez zróżnicowanie uprawnień naruszono także prawo ubezpieczonego do zabezpieczenia społecznego wynikające z art. 67 ust. 1 Konstytucji. Naruszenia te zostały spowodowane zastosowaniem przez Sądy art. 4 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Sądy uznały w oparciu o literalną treść tych artykułów, że okres pracy jako instruktor praktycznej nauki zawodu nie stanowi okresu zaliczanego do stażu pracy nauczycielskiej. Przy czym Sąd Apelacyjny nie uwzględnił również stawianego w uzupełnieniu apelacji zarzutu niezgodności w/w artykułu z art. 32 Konstytucji. Wydając orzeczenie Sąd zaakceptował różne traktowanie osób należących do tej samej grupy zawodowej - nauczycieli praktycznej nauki zawodu. Nie uwzględnił uprawnień jakie przysługiwały skarżącemu jeszcze zanim wprowadzono reformę emerytalną w 1999 r. Sąd Apelacyjny wskazał w uzasadnieniu, że pojęcie nauczyciela określone w art. 2 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych jest różne od pojęcia nauczyciela z Karty Nauczyciela. Podkreślił, iż taki był zamysł ustawodawcy, a takie rozróżnienie nauczycieli jest konstytucyjnie dopuszczalne. Jednak Sąd pominął przy tym fakt, że skarżący jest nauczycielem określonym w ustawie o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych i spełnia kryteria określone w art. 2 pkt 1 tej ustawy (był nauczycielem zatrudnionym przez szkołę) oraz w art. 3 tej ustawy (ostatnim miejscem zatrudnienia przed złożeniem wniosku była szkoła). Kwestią sporną jest uwzględnienie mu do wymaganego stażu pracy w szczególnym charakterze, okresu pracy sprzed 1999 r. zanim zaczął pracę w szkole. Przyjęcie poglądów Sądu za właściwie powoduje, że nauczyciel który rozpoczynał pracę jeszcze przed 1999 r. jest w gorszej sytuacji niż nauczyciel rozpoczynający pracę po 1999 r., a takie zróżnicowanie nie jest w żaden sposób usprawiedliwione i jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy nie było zamierzone przez ustawodawcę. Zgodnie z uzasadnieniem projektu nauczycielskie świadczenie kompensacyjne miało przysługiwać nauczycielom, którzy osiągnęli 20-letni staż pracy nauczycielskiej, a taką jest praca instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Poprzez wydanie orzeczeń naruszono prawo skarżącego do równego traktowania oraz pozbawiono go prawa do zabezpieczenia społecznego, które powinno mu przysługiwać.

III. *Uprawnienia emerytalne instruktorów praktycznej nauki zawodu*

Instruktorzy praktycznej nauki zawodu od 1988 r. traktowani byli tak jak nauczyciele, zarówno w zakresie stawianych im wymagań, jak też w zakresie uprawnień emerytalnych. Uregulowanie prawne dotyczące instruktorów zawierało *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze*. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 w/w Rozporządzenia instruktorzy musieli posiadać takie kwalifikacje jak nauczyciele, mieli też takie same obowiązki oraz wymagany wymiar prowadzonych zajęć. Ponadto na podstawie § 2 ust. 1 pkt 7 w/w Rozporządzenia przyznano im takie same uprawnienia emerytalne jakie mają nauczyciele. Od tego czasu praca instruktora praktycznej nauki zawodu traktowana była tak jak praca nauczyciela praktycznej nauki zawodu, co znalazło swoje odzwierciedlenie w orzecznictwie (wyrok SN z dnia 10 stycznia 2006 r., I UK 129/05). W uzasadnieniu tego wyroku znajdziemy też szersze historyczne ujęcie kształtowania się uprawnień instruktorów, jednak na gruncie niniejszej skargi wystarczające jest omówienie wskazane wyżej.

Nauczyciel, który podjął pracę przed 1999 r., a wcześniej pracował jako instruktor praktycznej nauki zawodu, miał uwzględniany okres tej pracy jako pracy nauczycielskiej.

IV. *Geneza i regulacje ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych*

Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych została uchwalona dnia 22 maja 2009 r. w związku z wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), która to ustawa pozbawiła większość nauczycieli prawa do wcześniejszej emerytury. Uprawnienie do emerytury pomostowej przysługuje nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym zatrudnionym w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, ośrodkach szkolno-wychowawczych, schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (poz. 21 Załącznika nr 2 do ustawy). W związku z tym opracowano poselski projekt ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, który wpłynął do Marszałka Sejmu na początku grudnia 2008 r. (druk sejmowy nr 1462). Jak wskazano w uzasadnieniu projektu (w załączeniu) inicjatywa ta miała na celu „wprowadzenie przejściowego rozwiązania, adresowanego do nauczycieli, którzy obecnie mają stosunkowo długi staż pracy. Rozwiązanie to - w postaci nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych będzie nabywane w kolejnych latach przez nauczycieli.(...) Nauczycielskie

świadczenie kompensacyjne będzie przyznawane nauczycielom, którzy osiągnęli 30-letni staż pracy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej”.

Zgodnie z art. 3 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych prawo do świadczenia przysługuje nauczycielom zatrudnionym w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1.

Natomiast jednostki wymienione w art. 2 pkt 1 w/w ustawy to: publiczne i niepubliczne przedszkola, szkoły publiczne i niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego oraz placówki, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (czyli młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania; ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży, upośledzonym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki; placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania).

Art. 4 w/w ustawy określa warunki, które nauczyciel powinien spełnić łącznie, by uzyskać świadczenie. Są to:

- 1) odpowiedni wiek (szczegółowo określony w ust. 3 tego artykułu),
- 2) okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, ze zm.), wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć,
- 3) rozwiązanie stosunku pracy.

Zdaniem sądów orzekających w przedmiotowej sprawie, ustawodawca wskazując w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy, że praca ma być wykonywana w jednostkach o których mowa w art. 2 pkt 1 wykluczył tym samym możliwość uwzględnienia okresów pracy nauczycielskiej, która nie była wykonywana w tych jednostkach. W związku z tym artykuł ten jest niezgodny z Konstytucją w zakresie wskazanym poniżej.

V. Uzasadnienie zarzutu niezgodności z Konstytucją

1) niezgodność z art. 32 Konstytucji - naruszenie prawa do równego traktowania i zakazu dyskryminacji

Jak wskazuje się w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego równość wobec prawa oznacza, że

“wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relevantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo. Cechą wspólną decydującą o podobieństwie danej grupy podmiotów może być zarówno cecha faktyczna, jak i prawna, a ustalenie jej istnienia dokonuje się z uwzględnieniem treści i celu przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma, często więc ma ona relatywny charakter” (wyrok z dnia 16.03.2010 r., sygn. akt K 17/09).

Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych obejmuje m.in. nauczycieli praktycznej nauki zawodu. W grupie tej znajdują się nauczyciele, którzy od początku zatrudnieni byli przez szkołę (tj. jednostkę uwzględnioną w art. 4 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy) oraz nauczyciele, którzy najpierw byli instruktorami praktycznej nauki zawodu (i zatrudnieni byli w innych jednostkach niż wymienione w w/w artykule), a następnie zatrudnieni zostali przez szkołę (tak jak skarżący). To dla tej grupy zawodowej należy przeprowadzić “test równości”.

Zarówno instruktorzy praktycznej nauki zawodu jak i nauczyciele zawodu mają te same kwalifikacje, spełniają takie same obowiązki oraz obowiązują ich taki sam wymiar zajęć z młodzieżą. Charakter pracy tych osób jest identyczny - uczą bowiem oni zawodu uczniów szkół zawodowych. Również uprawnienia emerytalne tych osób były takie same.

Osoby te różni tylko rodzaj zatrudniającego ich pracodawcy – dla instruktora jest to zakład pracy dla nauczyciela – szkoła. Jednak rozstrzygającym kryterium przyznania świadczenia powinien być charakter pracy, a nie status pracodawcy, co wskazywano także w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego.

Poza tym należy porównać sytuację tych osób z chwili składania wniosku o świadczenie kompensacyjne. Osoby te są nauczycielami zatrudnionymi przez szkołę, która jest ich ostatnim miejscem pracy. Mają ogólny staż pracy min. 30 lat oraz 20 lat pracy o szczególnym charakterze tj. pracy nauczycielskiej. Rozwiązali stosunek pracy. Są więc w podobnej sytuacji. Przez 20 lat kształcili uczniów i to jest dla porównania sytuacji tych osób cechą istotną (charakter ich pracy). Dlatego różnicowanie ich uprawnień jest całkowicie nieuzasadnione. Tym bardziej nie można odmiennie ich traktować w oparciu o kryterium pracodawcy.

Kwestie statusu pracodawcy zatrudniającego pracownika w warunkach szczególnych lub wykonującego pracę w szczególnym charakterze, były już przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego również w zakresie zapisów ustawy – Karta Nauczyciela. Zgodnie z zapadłymi wyrokami rodzaj i status pracodawcy zatrudniającego pracownika wykonującego pracę w warunkach szczególnych nie może mieć wpływu na przyznanie pracownikowi prawa do wcześniejszej emerytury (wyrok TK z dnia 8 września 2005 r. P 17/2004; wyrok TK z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03).

Wyrok z dnia 8 września 2005 r., I P 17/2004 odnosi się do różnicowania praw nauczycieli

w oparciu o kryterium publicznego lub niepublicznego charakteru placówki. W sprawie tej Trybunał zaznaczył, że w dziedzinie prawa ubezpieczeń społecznych kryterium charakteru i statusu pracodawcy należy uznać za zasadniczo wykluczone. Status pracodawcy nie powinien oddziaływać na tę sferę praw jednostki. Istotnym kryterium powinien być przede wszystkim charakter zajęć (czynności zawodowych) – (część III, pkt 3 uzasadnienia wyroku).

Wyrok TK z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03 rozstrzygał kwestię związaną ze zróżnicowaniem uprawnień emerytalnych pracowników w zależności od statusu własnościowego pracodawcy tj. czy jest to zakład prywatny czy uspołeczniiony. W konkluzji stwierdził, że nie ma argumentów za dopuszczalnością różnicowania uprawnień emerytalnych z uwagi na status własnościowy pracodawcy (część III pkt 3.2 uzasadnienia wyroku TK z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03).

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy należy zauważyć, że nastąpiło zróżnicowanie sytuacji skarżącego w oparciu o kryterium charakteru pracodawcy (najpierw uspołeczniiony zakład pracy, później szkoła). Sytuacja skarżącego nie zmieniła się po zatrudnieniu go przez szkołę – nadal wykonywał te same obowiązki (nauczał zawodu), pracował w tym samym miejscu (w warsztatach szkolnych) i uczył tę samą grupę uczniów (uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej). Charakter jego pracy pozostał ten sam, więc nie ma powodu do różnicowania jego sytuacji w oparciu o rodzaj pracodawcy.

W orzecznictwie TK wskazywano, iż istnieje możliwość wewnętrznego różnicowania uprawnień grupy zawodowej w tym nauczycieli, jednak musi być ono zgodne z Konstytucją. “(...) wszelkie zróżnicowania w ramach grupy zawodowej nauczycieli są dopuszczalne tylko pod pewnymi warunkami w szczególności winny odpowiadać zasadom sprawiedliwości społecznej” (część III, pkt 3 i 5 uzasadnienia wyroku z dnia TK z dnia 8 września 2005 r. P 17/2004).

Trybunał uznał, że odstępstwo od nakazu równego traktowania musi mieć charakter racjonalnie uzasadniony, proporcjonalny oraz pozostawać w zgodzie z innymi zasadami konstytucyjnymi w tym zasadą sprawiedliwości społecznej (część III pkt 3.3 uzasadnienia wyroku TK z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03).

W przedmiotowej sprawie zachodzi sytuacja, w której w ramach grupy zawodowej nauczycieli w podgrupie “nauczycieli praktycznej nauki zawodu” następuje zróżnicowanie prawa do świadczenia ubezpieczeniowego w oparciu o charakter pracodawcy, a nie wykonywanej pracy.

Trudno zgodzić się z takim rozróżnieniem. Nie jest ono w żaden sposób racjonalnie uzasadnione, gdyż charakter pracy tych osób - instruktorów praktycznej nauki zawodu zatrudnionych przez zakład pracy, a nauczycieli praktycznej nauki zawodu zatrudnionych przez szkołę - jest identyczny (cecha relewantna dla porównania ich sytuacji). Ponadto analizując dotychczasowe regulacje prawne należy zauważyć, że instruktorzy praktycznej nauki zawodu zostali zrównani w ich prawach z nauczycielami, także w zakresie uprawnień emerytalnych, a zrównanie to miało miejsce

jeszcze przed wprowadzeniem reformy emerytalnej w 1999 r. Słusznie więc ubezpieczony mógł oczekiwać, że będzie traktowany tak jak nauczyciel i podzieli los tej grupy zawodowej, w tym nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Za brakiem racjonalnego uzasadnienia w takim zróżnicowaniu przemawia też uzasadnienie do projektu ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Wskazano w nim, że „celem (...) ustawy jest wprowadzenie przejściowego rozwiązania, adresowanego do nauczycieli, którzy (...) mają stosunkowo długi staż pracy. (...) Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne będzie przyznawane nauczycielom, którzy osiągnęli 30-letni staż pracy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej”. Jak wyraźnie widać mowa w nim o ”pracy nauczycielskiej”, a taką jest praca instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Również analiza stenogramów z posiedzeń komisji sejmowych i senackich wykazuje, że intencją ustawodawcy było kontynuowanie uprzywilejowania emerytalnego grupy nauczycieli oraz zrekompensowanie braku emerytur pomostowych dla całej grupy zawodowej.

Z kolei proporcjonalność zróżnicowania oznacza, że waga interesu któremu ma służyć zróżnicowanie, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji, do wagi interesu naruszonego w wyniku nierównego traktowania. W tym przypadku jednak trudno określić jaki interes ma być chroniony poprzez pozbawienie części podgrupy zawodowej świadczenia kompensacyjnego.

Zróżnicowanie narusza też zasadę sprawiedliwości społecznej, gdyż nie jest to sprawiedliwe, by osoby wykonujące te same obowiązki w takim samym wymiarze czasu pracy, przez taki sam okres pracy, były różnie traktowane tylko ze względu na status pracodawcy.

Dochodzi tu do pewnego paradoksu. Osoby, które podejmowały pracę w 1999 r. i mogły liczyć się z ograniczeniem ich praw będą mogły skorzystać ze świadczeń kompensacyjnych, natomiast osoby, które wykonywały pracę w szczególnym charakterze przed 1999 r. i w żaden sposób nie mogły przewidzieć zmian, nie otrzymają tego świadczenia. Z pewnością takie rozróżnienie nie jest sprawiedliwe społecznie.

2) niezgodność z art. 2 Konstytucji - naruszenie zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasady ochrony praw nabytych i zasady sprawiedliwości społecznej

Każda osoba, która rozpoczęła pracę w szkole jako nauczyciel przed 1999 r. i która wcześniej pracowała jako instruktor praktycznej nauki zawodu, miała prawo oczekiwać, że będzie traktowana tak jak nauczyciel, skoro w momencie podejmowania zatrudnienia przysługiwały jej takie uprawnienia. Po rozpoczęciu reformy emerytalnej osoby takie miały uzasadnione prawo oczekiwać, że podzielą losy swojej grupy zawodowej tj. jeżeli cała grupa zawodowa nauczycieli będzie miała prawo do wcześniejszych emerytur, to one również i odwrotnie jeśli cała grupa nie będzie miała

takiego prawa, to one także. Jednak stało się inaczej i grupę tę wewnątrznie podzielono. Osoby rozpoczynające prace przed 1999 r. nie mogły przewidzieć w żaden sposób tak daleko idących zmian i nie mogły się do nich przygotować ani tym bardziej dostosować. Status nauczyciela jaki przysługiwał tym osobom (i pracy nauczycielskiej dla wykonywanej przez nich pracy), jest już prawem nabytym ubezpieczonego w tym sensie, że obecnie ustawodawca nie może różnicować wstecznie sytuacji instruktorów praktycznej nauki zawodu ze względu na charakter zatrudnienia, gdyż w rzeczywistości pozbawia ubezpieczonego statusu nauczyciela, który wcześniej mu przyznano. Wprowadzenie takiej regulacji podważa zaufanie obywatela do państwa i godzi w zasadę sprawiedliwości społecznej, gdyż arbitralnie różnicuje prawa osób będących w podobnej sytuacji.

Ustawa miała łagodzić rygoryzm reformy emerytalnej i miała stanowić rekompensatę utraty praw do wcześniejszych emerytur dla nauczycieli (str. 7 i 20 uzasadnienia wyroku TK z dnia 16 marca 2010 r. sygn. akt K 17/09). Celem ustawy była kontynuacja obowiązujących do końca 2008 r. zasad przechodzenia na emeryturę przez nauczycieli. Zgodnie z tymi zasadami nauczycielowi uwzględniano okres pracy na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu. (Ponadto na dzień 31 grudnia 1998 r. również obowiązywały zasady uwzględniające okres pracy na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu, jako pracy nauczycielskiej i zaliczania jej do stażu pracy nauczyciela, jako pracy o szczególnym charakterze). W żadnych materiałach sejmowych, w tym sprawozdaniach z posiedzeń komisji, nie znajdziemy informacji o zamiarze zróżnicowania uprawnień nauczycieli zatrudnionych w szkołach. Podkreślano za to intencję umożliwienia im odchodzenia wcześniej z zawodu. Poza tym trzeba uwzględnić fakt, iż w uzasadnieniu do projektu ustawy nie znajdziemy szczegółowych analiz w zakresie adresatów regulacji ani skutków proponowanych rozwiązań, w tym nie przeprowadzono rozeznania, czy wszyscy aktualnie zatrudnieni w szkołach nauczyciele całe 20 lat pracowali w tych jednostkach, czy też w innych. Z tego wynika, że nie było świadomym zamiarem ustawodawcy zróżnicowanie uprawnień grupy nauczycieli, w tym nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Należy zauważyć, że sytuacja w której znalazł się skarżący nie jest z pewnością odosobniona, jednak zmiana przepisów i uwzględnienie w stażu pracy nauczycieli praktycznej nauki zawodu okresów pracy jako instruktor praktycznej nauki zawodu (w przypadku osób rozpoczynających pracę w szkole przed 1999 r., którzy wcześniej pracowali na stanowisku instruktora), nie zachwieje równowagą finansową państwa.

3) niezgodność z art. 67 ust. 1 Konstytucji - naruszenie prawa do zabezpieczenia społecznego

Poprzez arbitralne zróżnicowanie prawa do świadczenia kompensacyjnego naruszono też prawo

skarżącego do zabezpieczenia społecznego. Wprawdzie ustawodawca może decydować o zakresie i formie tego prawa, jednak nie może czynić tego w sposób dowolny. Natomiast w przypadku będącym podstawą skargi, ustawodawca uczynił to w sposób całkowicie nieuzasadniony. Odmienne traktowanie nie jest związane w żaden sposób z celem ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, nie chroni jakiegokolwiek interesu i nie pozostaje w związku z innymi wartościami uzasadniającymi odmienne traktowanie tych osób. Dlatego zapis tego artykułu narusza zasadę wynikającą z art 67 ust. 1 Konstytucji.

Mając powyższe na uwadze skarga jest w pełni uzasadniona.

Beata Zurek
[nieczytelny podpis]

Załączniki:

- 1) wyrok Sądu Apelacyjnego w G z dnia grudnia 2010 r. (sygn. akt)
- 2) wyrok Sądu Okręgowego w B z dnia kwietnia 2010 r. (sygn. akt)
- 3) decyzja ZUS O/ B z dnia .11.2009 r. (znak)
- 4) uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (druk sejmowy nr 1462)
- 5) pełnomocnictwo do sporządzenia skargi konstytucyjnej
- 6) odpis skargi wraz z załącznikami (5 egz.)